

Malaria og andre risici

Overlæge Ida E. Gjørup

I efteråret 2008 døde en dansk kvinde af *Plasmodium falciparum*-malaria efter ophold i Gambia, og syv andre blev inden for få uger indlagt med svær sygdom ligeledes efter nylige ophold på samme destination. Af forskellige grunde havde ingen af de rejsende taget malariaprofylakse.

Episoden afspejler imidlertid ikke den aktuelle tendens for *falciparum*-malaria, idet incidensen flere steder i verden – såvel i Afrika som Sydøstasien og Central/Sydamerika – i disse år viser faldende tendens. Denne tendens er formentlig resultatet af en målrettet indsats for øget brug af imprægnerede myggenet og medikamentel profylakse. De for tiden foretrukne forebyggende præparater, Malarone og doxycyclin, er heldigvis fortsat effektive, såfremt de anvendes efter forskriften. Tilsvarende er antallet af registrerede tilfælde af malaria såvel i Danmark som i Europa næsten halveret i løbet af de seneste fem år. Langt hovedparten af *falciparum*-malariatilfælde er erhvervet i Afrika, og forekommer for 70%’s vedkommende hos indvandrere, der har besøgt familie i hjemlandet, og de rejser oftest af sted uden rejserådgivning og malariaprofylakse.

Som følge af den faldende forekomst har man kunnet indskrænke de danske rekommandationer, således at almindelige turister fortrinsvis foreskrives malariaprofylakse, såfremt de skal til Afrika syd for Sahara. For længerevarende rejser til Syd- og Mellemamerika og Sydøstasien anbefales dog også fortsat profylakse. Hvad angår diagnostik og behandling af malaria er der også sket fremskridt. Binaxtesten blev i 2007 anerkendt af den amerikanske *Food and Drug Administration* til diagnostik af malaria. Denne simple og hurtige blodråbetest påviser parasitanti-gener som farvede streger. Den har specielt ved *Plasmodium falciparum*-malaria nær samme sensitivitet og specificitet som mikroskopi, og den kunne finde anvendelse såvel i Danmark som i udviklingslandene, hvor man ikke altid har adgang til akut mikroskopi af blodudstryk.

Hverken Binaxtesten eller mikroskopi af perifert udstryk fanger imidlertid den relativt nyfundne femte malariaparasit, *Plasmodium Knowlesi*, der fra at være kendt som abeparasit nu i stigende grad også ses hos mennesker i Sydøstasien. *P. Knowlesi* kan kun skelnes fra *Plasmodium Malariae* ved polymerasekædereaktion (PCR)-diagnostik.

Anophelesmyg – stadig Afrikas farligste dyr.

Terapeutisk er den århundrede år gamle kininbehandling af svær malaria ved at blive afløst af artemisinderivater, der som planteekstrakt igennem årtusinder har været anvendt i Kina til behandling af febersygdom. Mange steder bruges præparatet nu også i kombination med lumefantrin som peroral formulering til behandling af mindre alvorlige malariatilfælde.

Også bekæmpelsen af andre tropiske infektionssygdomme som filariasis, Loa loa og onchocerciasis har i de seneste år vist gode resultater.

Andre tropesygdomme som dengue og den beslægtede chikungunya, der begge er myggeoverførte virusinfektioner – har tilbagevendende stor udbredelse og er derfor dels vigtige årsager til rådgivning om omhyggelig myggestikprofylakse, dels hyppige differentialdiagnoser hos hjemvendte troperejsende med feber. Ydermere blev chikungunya i forbindelse med det seneste store udbrud af sygdommen i 2007-2008 i en periode etableret i Toscana i Italien. Den nødvendige myggeart var til stede, og temperaturerne var tilstrækkeligt høje – måske som følge af klimaændringer – hvilket gav denne tropesygdom ny udbredelse.

Tilsvarende ændringer i udbredelsen må forventes/befrygtes for flere andre infektionssygdomme.

Det er derfor vigtigt, at der opretholdes ajourført viden om forekomsten af de sygdomme, der kan true de rejsende, og at der løbende afholdes kurser og møder om emnet.

KORRESPONDANCE: Ida E. Gjørup, Infektionsmedicinsk Enhed, Herlev Hospital, DK-2730 Herlev. E-mail: igj@rup@dadlnet.dk

INTERESSEKONFLIKTER: Ingen

SUPPLERENDE LITTERATUR

- Daneshvar C, Davis TME, Cox-Singh J et al. Clinical and laboratory features of human plasmodium knowlesi infection. *CID* 2009;49:852-60.
- Staples JE, Breimann RF, Powers AM. Chikungunya Fever: an epidemiological review of a reemerging disease. *CID* 2009;49:942-8.
- Stauffer MW, Cartwright CP, Olson DA et al. Diagnostic performance of rapid diagnostic tests versus blood smears for malaria in US clinical practice. *CID* 2009;49:908-13.

STATUSARTIKEL

Dansk Selskab for Rejsemedicin